

SUZANA JAGIĆ
OŠ IVANA KUKULJEVIĆA SAKCINSKOG, IVANEC
E-mail: suzana.jagic@skole.hr

SANDRA DEBOGOVIĆ
OŠ IVANE BRLIĆ-MAŽURANIĆ, PRIGORJE BRDOVEČKO
E-mail: sandra.debogovic@skole.hr

Stručni članak
394.48:[371.3:94](497.5)

Virtualni *Kliofest* – videokonferencija u nastavi Povijesti

OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec i OŠ Ivane Brlić-Mažuranić, Prigorje Brdovečko s uspjehom su se priključile u virtualni *Kliofest* 2021. i 2022. Škole su zajednički organizirale uključivanje u službeni program s temama *Metalci u prapovijesti/ Metalheads in prehistory* i *KREMENKO* što je i naziv autorskih eTwinning projekata koji su se provodili šk. god. 2020./21., odnosno 2021./2022.

Ključne riječi: *Kliofest*, eTwinning, projekt, videokonferencija, *Metalci u prapovijesti/ Metalheads in prehistory*, *KREMENKO*

1. Uvod

Današnje generacije učenika zahtijevaju veći angažman učitelja u poučavanju. Učitelj se trudi motivirati učenike za povijesne sadržaje te kako ih približiti na zanimljiv i inovativan način. Poseban je izazov poučavanje sadržaja prapovijesti s učenicima petog razreda. Suvremena nastava podrazumijeva da je učitelj mentor, a učenik istraživač, da se pri tome kreativno izražava, razvija govorničke i prezentacijske kompetencije, dijeli svoje radove te dolazi do novih spoznaja i znanja kojima utvrđuje i proširuje predmetni kurikulum. U našem primjeru inovativnom nastavnom metodom nastojale smo učenicima na drugačiji način, različitim projektnim aktivnostima približiti daleku prošlost koja je učenicima teško shvatljiva. U tu svrhu primijenile smo i videokonferenciju u redovnoj i dodatnoj nastavi Povijesti tijekom nastave na daljinu te nakon prestanka pandemije.

Koristile smo videokonferenciju u dva eTwinning projekta. Prošle školske (pandemijske) godine 2020./2021. bile smo osnivačice projekta *Metalci u prapovijesti/ Metalheads in prehistory* (Slika 1) u kojem je najveći dio aktivnosti proveden *online* putem (npr. aktivnosti putem platforme *Teams*, arheološki lokaliteti posjećivani su virtualno, a muzeji putem videokonferencije). Nakon provedene evaluacije kod učenika i učitelja pokazalo se kao veoma zanimljivo iskustvo koje učenici žele ponoviti.

Potvrda dobro provedenog projekta je i nacionalna nagrada COMET za najbolji eTwinning projekt u kategoriji viših razreda osnovne škole.¹ Šk. god. 2021./2022. uključile smo više sudionika u videokonferenciju kao završnicu autorskog eTwinning projekta *KREMENKO*, ujedno dio nacionalne manifestacije *Kliofest 2022*. Sudjelovali su mentori i učenici četiri osnovne škole. Organizirale smo predavanja vanjskih suradnika koja su učenicima omogućila učenje i proširivanje znanja kroz interaktivna predavanja i prezentacije stručnjaka prapovijesti. Povezali smo fakultete u Zagrebu i Zadru, arheološke odjele. Videokonferencija je organizirana kao javni događaj kojem su se mogli priključiti svi zainteresirani za arheologiju i prapovijest: učenici, roditelji, djelatnici škole, šira zajednica te je i na taj način omogućeno da nastava povijesti, prapovijesni sadržaji, budu dostupni i izvan učionice. Javnost je na događaj bila pozvana putem digitalnog plakata kreiranog za tu prigodu.

Slika 1: Digitalni plakat za virtualni *Kliofest 2021*.

1 COMET 2021. <https://youtu.be/RLiOL8wYTzI> (posjet 1. 7. 2022.)

2. Virtualni *Kliofest*

Festival povijesti *Kliofest* nacionalni je događaj koji se održava od 2014., a cilj mu je približiti posjetiteljima diljem Hrvatske povijesnu znanost, njezine stvaratelje, popularizirati nakladništvo u području historiografije te potaknuti raspravu među povjesničarima o temama povijesne struke i njihovom položaju u društvu.² U drugom tjednu svibnja održavani su povijesni festivali, a svake mu se godine priključivao sve veći broj gradova i povjesničara koji su popularizirali povijesnu znanost. Zbog protuepidemijskih mjera Festival povijesti 2020. i 2021. prebačen je u virtualni prostor. OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec s uspjehom se u virtualni *Kliofest* priključila 2020. projektom *Male ruke o vel'koj gori* u suradnji s Muzejom planinarstva Ivanec. Prezentirani su radovi učenika na temu zavičaja podno gore Ivanščice i Varaždinske županije koje su učenici marljivo pripremali u kućnim umjetničkim radionicama za vrijeme nastave na daljinu.³ Svi radovi objavljeni su u digitalnom katalogu (*Issuu* platforma).⁴ U virtualni *Kliofest* 2021. uključuje se u suradnji s OŠ Ivane Brlić-Mažuranić, Prigorje Brdovečko. Škole su organizirale uključivanje u službeni program s temom *Metalci u prapovijesti/Metalheads in prehistory* što je i naziv eTwinning projekta koji se provodio šk. god. 2020./21. U diseminaciji projekta *Kliofest* 2021. spojio je, zahvaljujući suvremenoj tehnologiji, dvije škole, dva fakulteta i Muzej Brdovec te dokazao kako želja za znanjem, posjetom arheološko-povijesnim lokalitetima, muzejima, istraživanjima i terenskoj nastavi ne prestaje u uvjetima pandemije. Putem *Zoom* videokonferencije povezoao je brojne sudionike – učenike, učitelje, stručnjake, muzealce, roditelje, zainteresiranu javnost – udaljene stotinu kilometara u jedan zajednički događaj virtualnog učenja, virtualnu učionicu u kojoj su u realnom vremenu koristeći digitalne, prezentacijske i jezične vještine predstavili svoj rad, istraživanja, razgledali arheološke lokalitete, postav Muzeja, organizirali virtualnu izložbu, izradili digitalnu knjigu te međusobno komunicirali.

Uspješno povezivanje i suradnja škola te uključivanje u nacionalnu manifestaciju *Kliofest* nastavljena je i šk. god. 2021./2022. u sklopu autorskog eTwinning projekta *KREMENKO*. U oba projekta naglasak je bio na povezivanju obrazovanja (kurikulum Povijesti u osnovnoj školi) i znanstvenih spoznaja (predavači stručnjaci arheolozi) koje na metodički oblikovan način putem videokonferencije postaju dostupne našim učenicima, ali i široj javnosti čime je ujedno omogućena uključenost u nacionalne (*Kliofest*) i međunarodne manifestacije. Nizom suradničkih aktivnosti u projektima su korišteni digitalni alati *Wakelet*, *StoryJumper*, *Canva*, *BookCreator*, *Emaze*, *GoogleSlides*, *Padlet*, *AnswerGarden* itd., dok su se aktivnosti projekta provodile u kreiranim kanalima na digitalnoj platformi *Teams*. Sve su aktivnosti bile usmjerene na učenike i njihovo aktivno sudjelovanje uključujući i učenike s prilagodbom sadržaja i metoda te one u samoizolaciji.

2 *Kliofest* <https://www.kliofest.hr/> (posjet 1. 7. 2022.)

3 Festival povijesti – Virtualni *Kliofest* 2020. <https://www.skolskiportal.hr/nastava-na-daljinu/festival-povijesti-virtualni-kliofest-2020/> (posjet 1. 7. 2022.)

4 *Male ruke o vel'koj gori* [https://digitalna.nsk.hr/pb/?object=view&cid=584615&ctify={%22pages%22:\[1\],%22view%22:%22scan%22}](https://digitalna.nsk.hr/pb/?object=view&cid=584615&ctify={%22pages%22:[1],%22view%22:%22scan%22}) (posjet 1. 7. 2022.)

Nakon definiranja ključnog problema i teme, odredile smo i ciljeve naših projekata kao pozitivne slike i stanja koji se projektom žele postići: učiniti videokonferenciju kao metodu učenja sastavnim dijelom nastavnog predmeta u redovnoj i dodatnoj nastavi te izvannastavnim aktivnostima, pravilno koristiti navedenu inovativnu nastavnu metodu učenja u uvjetima nastave na daljinu, hibridnog učenja i učenja u učionici, ostvariti nastavu usmjerenu na učenike te da su učenici aktivni sudionici u odgojno – obrazovnom procesu (učenici različitih sposobnosti/učenici u samoizolaciji), uspostaviti komunikaciju i povezivanje između više škola, ustanova i lokaliteta u realnom vremenu, interaktivnim i zajedničkim aktivnostima poticati digitalne, istraživačke vještine te vještinu rješavanja problema, usavršavanje jezičnih, komunikacijskih i prezentacijskih vještina, razumijevanje i uvažavanje drugih, razvijanje suradničkog učenja, razvijanje samorefleksije o provedenim metodama učenja i aktivnostima projekta.

Očekivani ishodi učenja vrednovat će se kroz sposobnost učitelja i njihovih učenika da samostalno u nastavnoj praksi primjenjuju znanja i vještine stečene kroz projekt, učenici i učitelji bit će osposobljeni za pravilno korištenje metode videokonferencije u uvjetima nastave na daljinu i hibridnog učenja koje kao oblik nastave spaja najbolje od tradicionalnih načina poučavanja u učionici i nastave na daljinu uz obogaćivanje nastave digitalnim tehnologijama u cilju pružanja različitih oblika samostalnog učenja te učenja na daljinu.

3. Scenariji primjene videokonferencije u sklopu manifestacije *Kliofest*

U ovom poglavlju iznosimo scenarij primjene videokonferencije u sklopu *Kliofesta* projekta *Metalci u prapovijesti* i eTwinning projekta *KREMENKO*.

3. 1. *Metalci u prapovijesti/Metalheads in prehistory*

Projekt je posvećen istraživanju prapovijesnih lokaliteta u lokalnoj, nacionalnoj i svjetskoj povijesti te proširivanju kurikuluma nastave Povijesti u osnovnim i srednjim školama. Izradom digitalnih postera, prezentacija i organizacijom događaja te njihovom virtualnom prezentacijom nastojali su se upoznati zajednički europski korijeni koji sežu u razdoblje prapovijesti, točnije u metalno doba. Učenici su uočavali sličnosti i razlike u životu naših prapovijesnih predaka. Tijekom projekta radili su u školskim, međuškolskim nacionalnim i međunarodnim timovima, učili su jedni od drugih, poticana je međuškolska i međunarodna suradnja, a u konačnici izradili su više zajedničkih uradaka s prikazom lokaliteta i arheoloških nalaza iz metalnog doba.

Projekt je u potpunosti uključen u školski kurikulum, kurikulum Povijesti u petom razredu te kurikulum dodatne nastave Povijesti. Prapovijesna baština zavičaja, njezino istraživanje i prezentiranje na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini sastavni je dio kurikula nastave Povijesti koji autorice provode u školi. Rad u izvornoj stvarnosti (arheološki lokaliteti, muzeji) najbolji je način da se učenici motiviraju

i aktivno uključe u istraživanje teme. Učenje otkrivanjem daje najbolje rezultate i trajnost znanja. Da bi se to ostvarilo prilagodili smo se epidemiološkoj situaciji i aktivnosti organizirali virtualno.

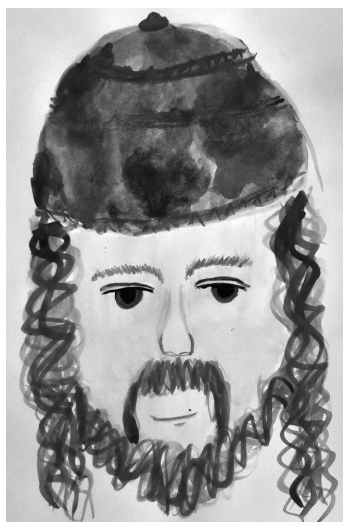

Slika 2: Kaciga iz Svetog Križa, rad učenika

Najveće zanimanje izazvala je kaciga iz Svetog Križa koja je zapravo postala centralni predmet cijeloga projekta (Slika 2). Osim što su proširili znanja o prapovijesti stečena na nastavi Povijesti u petom razredu, proširili su i znanja iz Geografije jer su učili o baštini drugih škola (*GoogleMap*). Koristeći različite web 2.0 alate uvelike su poboljšana znanja i vještine iz Informatike pri čemu su učenici razvijali svoju kreativnost i timski rad. Poticani su na kontinuirano praćenje i komentiranje rada projektnih partnera uz razvoj vještine komunikacije na materinjem i engleskom jeziku. Znanja iz Prirode (Biologije) koristili su prilikom istraživanja flore i faune koja je okruživala prapovijesne lokalitete. Kreiranjem loga, izradom prapovijesnih kolačića, knjige prapovijesnih recepata,⁵ prapovijesnog blagdanskog stola i postera do izražaja je došao kreativni (likovni) izričaj učenika (Slika 3).

Završnica projekta bila je videokonferencija povodom Dana povijesti – *Kliofesta* 2021. sa stotinu sudionika. Jedan od zadataka projekta bio je istraživanje povijesnih izvora i mrežnih stranica Muzeja Brdovec. Temu ratnika i njegove kacige nakon dvomjesečnog istraživanja predstavili su učenici putem *Zoom* konferencije.

5 Metalheads in prehistory, e-book: <https://www.storyjumper.com/book/read/94659386/Metalheads-in-prehistory> (posjet 1. 7. 2022.)

Slika 3: Ratnik s kacigom Sveti Križ, rad učenika

Ravnateljica Muzeja Brdovec (Slika 4) Silvija Limani predstavila je arheološku zbirku. Arheologinja dr. sc. Janja Mavrović Mokos uključila se u videokonferenciju te govorila o arheološkom lokalitetu Sveti Križ i kući datiranoj u 5. st. pr. Kr. Studentica arheologije Ana Jagić iz Zadra je održala izlaganje o terenskom radu, lokalitetu Nadin te predstavila rad arheologa. Podsjetnik na lokalitet Sveti Križ i otkrića dale su uz pomoć *PowerPoint* prezentacija učenice petog razreda, a uz pomoć kviza (*Genially*) ponovile sa sudionicima naučeno tijekom videokonferencije i projektnih aktivnosti. Prezentirana je suradnička digitalna knjiga (*BookCreator*)⁶ te izložba radova (*Emaze*).⁷ Uz dojmove učenika, zahvale ravnatelja škola, provedena je na kraju i evaluacija (*Padlet, AnswerGarden*) koja je potvrdila uspješnost organizacije videokonferencije.⁸

Ovim projektom ostvareni su svi planirani ciljevi te su učenici stekli i proširili svoje jezične, kulturološke, digitalne i komunikacijske vještine uz zauzimanje stava o međusobnom razumijevanju i uvažavanju. Aktivnim sudjelovanjem u projektu stekli su nova i proširili postojeća znanja o metalnom dobu, zajedničkoj europskoj prošlosti i postali svjesni potrebe zaštite arheološke baštine. Shvatili su važnu ulogu muzeja kao baštinske institucije. Suradnički su učili, istraživali, dijelili projektne zadatke, pratili i vrednovali (vršnjačko vrednovanje) radove drugih učenika nastojeći što bolje ostvariti svoj cilj i prezentirati svoj projektni uradak. Dali su prijedloge i za nastavak projekta sljedeće školske godine, posebice želju za organizacijom terenske nastave na spomenutim lokalitetima. Uspjeh projekta je i njegovo širenje u školama

6 Metalci u prapovijesti https://read.bookcreator.com/dMrb3ir1WheamPsKpuUKPHQS1rn2/0JZSA-q38R-C_HirXsoaUpQ (posjet 1. 7. 2022.)

7 Metalci u prapovijesti. Naša izložba <https://www.emaze.com/@AOTTZOOLO/metalci-iz-prapovijesti> (posjet 1. 7. 2022.)

8 Dan povijesti – *Kliofest* 2021. https://docs.google.com/presentation/d/1H4bx_PNP11M2OrRRsvj0-Cd9YZS4gOxRN5b5gbVFL6V4/edit?usp=sharing (posjet 1. 7. 2022.)

(javna izložba), upoznavanje s projektom i drugih učenika, djelatnika škole, ali i šire lokalne zajednice putem praćenja projekta na mrežnim stranicama škole, lokalnom portalu (*e-Ivanec*) te, dakako, organizacija videokonferencije u sklopu nacionalne manifestacije *Kliofest 2021*.

Slika 4: Muzej Brdovec – *Kliofest 2021*.

3.2. *KREMENKO*

eTwinning projektom *KREMENKO* proširen je kurikulum nastave povijesti i nastavnici sadržaji prapovijesti, tj. kamenog doba. Učenici su istraživali lokalno, a suradnjom s partnerima projekta upoznali su arheološke lokalitete na nacionalnoj i europskoj razini na zanimljiv i kreativan način. Cilj projekta je istraživanjem proširiti znanja i spoznaju o kontinuitetu života na našim prostorima te prepoznavanje vrijednosti napretka i promjena kroz dugo vremensko razdoblje. Suradničkim aktivnostima projektnih partnera kreirane su etape, definiran je tempo i obim rada. Predloženim digitalnim alatima te suradničkim aktivnostima ostvaren je cilj projekta. Tijekom projekta učenici su radili u timovima, učili jedni od drugih, poticana je suradnja te su u konačnici izradili više zajedničkih uradaka o razdoblju starijeg kamenog doba.

Projekt je proširio znanja o prapovijesti te kulturnoj baštini Hrvatske i zemalja sudionica. Kroz projekt proširena su stečena znanja iz Povijesti, Geografije, Prirode (Biologije), Informatike, Hrvatskog i Engleskog jezika. Svi su timovi bili aktivni tijekom čitavog trajanja projekta. Ponajviše su bili motivirani za rad u suradničkim aktivnostima s učenicima iz drugih škola te sudjelovanjem u izvanučioničkoj terenskoj nastavi. Učenici OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec posjetili su arheološki lokalitet špilje Vindije u Donjoj Voći (Slika 5). Lokalitet Vindija bio je središnja točka istraživanja o životu ljudi u starije kameno doba što su članovi ivanečkog tima i dramatisirali temeljem izrađene prezentacije⁹ te pisanjem scenarija i snimanjem videa *Kremenkov špiljotjedan*¹⁰.

9 I ja sam neandertalac <https://sway.office.com/XUKO2L7RONKcl0H0?ref=Link&loc=play> (posjet 1. 7. 2022.)

10 Kremenkov špiljotjedan <https://youtu.be/DQsIUyUjwNU> (posjet 1. 7. 2022.)

Slika 5: Špilja Vindija, izvanučionička terenska nastava

Učenje otkrivanjem daje najbolje rezultate i trajnost znanja. Osim dramatizacije i snimanja videa, kreativni izričaj učenika došao je do izražaja kreiranjem loga, zajedničkog Arheološkog dnevnika,¹¹ Kremenkovog menija¹² te pisanjem i slanjem KREMENKO čestitaka *Glasovi iz prošlosti*.¹³

Čitav projekt bio je usmjeren na suradnju s jasno definiranim ciljevima koji su bili ostvarivi i vremenski određeni. Svi učenici su u donošenju prijedloga i raspravama bili uvažavani i ravnopravni. Radeći na projektu učenici su koristili nastavne sadržaje Povijesti u petom razredu, upotpunjavali su ih informacijama s interneta, preporučene literature te radom na terenskoj nastavi.

Informacije iz različitih izvora potom su analizirali i uspoređivali s ranije stečenim znanjima. Radeći u manjim razrednim skupinama međusobno su komunicirali i razmjenjivali informacije koje su dijelili s drugim projektnim partnerima. Prezentirali su izrađene Arheološke dnevnike i kreativne postere o lokalitetima projektnih partnera, dijelili su različite kvizove i igrice o temi. Svi izrađeni materijali bili su edukativni i zabavni te ih koristimo na nastavi Povijesti. Dio aktivnosti ostvaren je u školi, a dio individualnim radom kod kuće uz korištenje platforme *Teams*. Projektom su ostvareni svi planirani ciljevi te su učenici stekli i proširili svoje jezične, kulturološke, digitalne i komunikacijske vještine uz zauzimanje stava o međusobnom razumijevanju i uvažavanju.

11 Arheološki dnevnik <https://www.storyjumper.com/book/read/125518372/621368788ea7d> (posjet 1. 7. 2022.)

12 Kremenkov jelovnik <http://linoit.com/users/ohsnjezana/canvases/Kremenkov%20jelovnik> (posjet 1. 7. 2022.)

13 Kremenko – glasovi iz prošlosti <https://jamboard.google.com/d/1LhloG9MjFUqP5sH6vU-wwRNXYl-PVY1eT0Gxen8ApOPA/edit?usp=sharing> (posjet 1. 7. 2022.)

U sklopu projekta 31. ožujka 2022. putem videokonferencije održan je *online* sat povijesti u kojem su sudjelovali razredi i učenici uključeni u projekt. Najprije su poslušali kratak prilog snimljen na arheološkom nalazištu, a obratila im se arheologinja dr. sc. Janja Mavrović-Mokos. Potom su izabrani učenici iz svake škole predstavili ostalim projektnim partnerima rezultate istraživačkog zadatka i suradničku aktivnost istraživanja predloženog arheološkog lokaliteta nakon čega su izradili svoje Arheološke dnevnike.

Završetak projekta bila je videokonferencija *KREMENKO* uključena u službeni program *Kliofest 2022*. Videokonferencija je održana 20. svibnja 2022. uz sudjelovanje 70-ak sudionika (učenici, projektni partneri, roditelji i svi zainteresirani) koji su poslušali zanimljiva predavanja dr. sc. Janje Mavrović Mokos i diplomatnice arheologije Ane Jagić o starijem kamenom dobu, pogledali videa *U potrazi za Kremenkom*¹⁴ i *Kremenkov špiljotjedan*. Predavačicama i izv. prof. dr. sc. Dariju Vujeviću učenici su postavili nekoliko pitanja te dali završne evaluacije sudjelovanja u projektu. Svoj osvrt na događanje dali su i ravnateljima škola.

Autorice će inovativnu metodu učenja (videokonferencija) te aktivnosti i rezultate 2 eTwinning projekta interaktivnim izlaganjem prezentirati i na CARNET-ovoj međunarodno znanstveno-stručnoj konferenciji (CUC 2022.) u listopadu 2022. s temom *Otvoravanje u zatvorenom svijetu*.

4. Zaključak

Uspjehu događaja putem videokonferencija u sklopu manifestacije *Kliofest* i samih projekata pridonijela je dobra metodička i tehnička priprema učitelja. Učiteljice *Povijesti* ispred škola organizatora jasno su definirale hodogram, uspostavile kontakt i dogovor o temi izlaganja sugovornika te osigurale i prethodno probno provjerile sve potrebne tehničke uvjete (internet, prijenosna računala, mikrofoni, zvučnici, kame-re, snalaženje na *Zoom* platformi). Posebno je bila važna priprema učenika s napomenom kako je sve aktivnosti potrebno usmjeriti upravo na učenike i njihovo aktivno sudjelovanje. Učenici na vrijeme moraju biti upoznati s temom, načinom rada (zadaci i rokovi), prezentacije (izrada, izlaganje, govor i slično), načinom ponašanja u virtualnom okruženju, pri čemu treba voditi računa o trajanju videokonferencije (u našim primjerima sedamdeset minuta). U aktivnosti je potrebno uključiti i učenike s prilagodbom sadržaja i metoda te učenike u samoizolaciji. Uspješnost je na kraju potvrđena provedenim aktivnostima evaluacije u obliku kraćih i dužih komentara uz korištenje odabranih digitalnih alata.

Videokonferencija kao inovativna nastavna metoda učenja te aktivnosti 2 eTwinning projekta nadogradila je i obogatila klasične metodičke procese redovne i dodatne nastave *Povijesti* različitim mogućnostima korištenja IKT-a te omogućila uspješno ostvarivanje ishoda učenja definiranih predmetnim kurikulumom u uvjetima nastave u školi i nastave na daljinu. Povezivanja s tehnologijom svakako je

14 U potrazi za Kremenkom https://youtu.be/Q_eQAsgN5-8 (posjet 1. 7. 2022.)

nužno i nakon prestanka pandemije u Hrvatskoj te je potrebno učenike usmjeravati u korištenju tehnologije što se upravo ostvaruje kroz eTwinning projekte. Osmišljeni scenariji primjene videokonferencije u nastavi omogućili su u uvjetima pandemije, ali i nakon njezina prestanka povezivanje i suradnju škola u eTwinning projektima, vertikalnu povezanost nastave Povijesti, korelaciju s više predmeta, virtualni posjet muzeju, virtualnu terensku nastavu na arheološke lokalitete, izlaganje stručnjaka arheologa s dva hrvatska fakulteta. U projektu *Metalci u prapovijesti/Metalheads in prehistory* i projektu *KREMENKO* naglasak je upravo na povezivanju obrazovanja (kurikulum Povijesti u OŠ) i znanstvenih spoznaja (predavači stručnjaci arheolozi) koje na metodički oblikovan način putem videokonferencija postaju dostupne našim učenicima, ali i široj javnosti. Znanja stečena na temelju osobnih iskustava učenika koji aktivno, uz pomoć digitalne tehnologije, sudjeluju u obrazovnom procesu, rezultiraju trajnošću znanja te govore o potrebi češće primjene modela hibridnog učenja u našim školama.

5. Literatura (popis korištenih materijala):

- Arheološki dnevnik <https://www.storyjumper.com/book/read/125518372/621368788ea7d> (posjet 1. 7. 2022.)
- COMET 2021. <https://youtu.be/RLiOL8wYTzI> (posjet 1. 7. 2022.)
- Dan povijesti – *Kliofest* 2021. https://docs.google.com/presentation/d/1H4bx_PNPI1M2OrRRsvj0Cd9YZS4gOxRN5b5gbVFL6V4/edit?usp=sharing (posjet 1. 7. 2022.)
- Festival povijesti – Virtualni Kliofest 2020. <https://www.skolskiportal.hr/nastava-na-daljinu/festival-povijesti-virtualni-kliofest-2020/> (posjet 1. 7. 2022.)
- Kliofest* <https://www.kliofest.hr/> (posjet 1. 7. 2022.)
- Kremenkov jelovnik <http://linoit.com/users/ohsnjezana/canvases/Kremenkov%20jelovnik> (posjet 1. 7. 2022.)
- Kremenko – glasovi iz prošlosti <https://jamboard.google.com/d/1LhloG9MjFUqP5sH6vU-wwRNXYIPVY1eT0Gxen8ApOPA/edit?usp=sharing> (posjet 1. 7. 2022.)
- Kremenkov špiljotjedan <https://youtu.be/DQsIUyUJwNU> (posjet 1. 7. 2022.)
- I ja sam neandertalac <https://sway.office.com/XUKO2L7RONKcl0H0?ref=Link&loc=play> (posjet 1. 7. 2022.)
- Male ruke o velikoj gori [https://digitalna.nsk.hr/pb/?object=view&id=584615&tify={%22pages%22:\[1\],%22view%22:%22scan%22}](https://digitalna.nsk.hr/pb/?object=view&id=584615&tify={%22pages%22:[1],%22view%22:%22scan%22}) (posjet 1. 7. 2022.)
- Metalheads in prehistory, e-book: <https://www.storyjumper.com/book/read/94659386/Metalheads-in-prehistory> (posjet 1. 7. 2022.)
- Metalci u prapovijesti https://read.bookcreator.com/dMrb3ir1WheamPsKpuUKPHQS1r-n2/0JZSAq38R-C_HirXsoaUpQ (posjet 1. 7. 2022.)
- Metalci u prapovijesti. Naša izložba <https://www.emaze.com/@AOTTZOOLO/metalci-iz-prapovijesti> (posjet 1. 7. 2022.)
- U potrazi za Kremenkom https://youtu.be/Q_eQAsgN5-8 (posjet 1. 7. 2022.)

SUMMARY***VIRTUAL KLIOFEST – VIDEO CONFERENCE IN HISTORY CLASSES***

The elementary school of Ivan Kukuljević Sakcinski from Ivanec and the elementary school of Ivana Brlić-Mažuranić from Prigorje Brdovečko successfully joined the virtual KlioFest in 2021 and 2022. The schools joined together the official program with the topics *Metalheads in prehistory* and *KREMENKO*, which are also the names of original eTwinning projects that were carried out in the academic year 2020/21, i.e. 2021/2022. The authors will present the innovative learning method (video conference) and the activities and results of two eTwinning projects in an interactive presentation at CARNET's international scientific and professional conference (CUC 2022) in October 2022, organized under the following theme: *Opening in a closed world*.

Key words: KlioFest, eTwinning, project, videoconference, Metalheads in prehistory, KREMENKO